

Tomkiss Tamás

Verseket! Újra!

„Költő vagyok csaj rajt' ne kapjanak” - idézem *Molnár András* fiatal, pillanatnyilag még kötet nélküli költő Arany-parafraízisát. Sokféleképpen lehetne ezt a sort értelmezni. Lehetne úgy - csak egyet kiragadva a lehetőségek közül -, miszerint kortárs költőtársadalmunk reprezentáns tagjait bizony igen nehéz volna tettenérni abbéli cselekedetük közben, hogy olvasható szöveget, ún. VERSET, más szóval „költeményt” állítanak elő, mint ahogy az a „Ki kicsodák” foglalkozást megjelölő részeiből következően logikusnak tűnhetne. Van párezer - szerényebb becslések szerint párszáz - élő költőnk, legalábbis akik publikálnak a - nem tévedés! - száznál is több magyar nyelvű, verset is közlő folyóiratban.

Őket ünnepeljük?

Az ő szellemi termésüket?

Az enyémet?

Ünnepelünk egyáltalán valamit?

Nemcsak rosszkedvű, de furcsa nép is a magyar. Ünnepet, napot szentel a költészetnek.

A Költészetnek.

Miközben már nem olvas verset.

Az olvasásszociológusok legalábbis ezt állítják. És ezt állítják maguk a költők is. Miért? Mert itt a posztmodern, multinacionális, posztindusztriális, interaktív, reklámmanipulált marketing-társadalom, mondhatnánk, és hasonlók. Nyilván ez is fontos. Lehet úgy is fogalmazni, hogy nincs időnk a *Szerencsekerék* és az *X-akták* között elővenni *Kukorelly Endrét*. Vagy azt mondani, hogy parizer helyett nem veszünk Petőcz Andrást. Arany János, Ady Endre meg úgyis megvan még a szociból, amikor 16.50 volt egy „összes versei”.

Mégis, felmerül bennem a gyanú, hogy az emberek egy része, talán épp az a része, amelyik most engem hallgat, olvas verseket. Valószínűleg a versolvasó embert nem a kipusztulófélben lévő gólya hozza, hanem valami más. Talán az a vágy, amely *Hamvas Béla* szerint az ún. LÉT felé irányul. Valószínű az is, hogy az emberiség történetének bármely pillanatában a kvázi lakosság ugyanannyi százaléka volt értő, ösztönös versolvasó, mint ma.

Nem az a fontos tehát, hogy hány példányban fognak el a könyvek, hanem az, hogy a versolvasó ember találjon olvasnivalót. Az sem fontos, hogy hányan vallják magukat vagy egymást költőnek.

A fontos az lenne, hogy legyenek újra versek, új versek, új versek is, az iskolai tananyag utáni versek is. Nekem a Költészet Napja figyelmeztetést is jelent. Abban az országban, ahol a költészetnek napja van, ahol az emberek összegyűlnek ezen a napon, hogy verseket hallgassanak (és ne engem), ott komolyan kell venni a költészetet. Nem szavakat, egymásra hányt morfémákat, sorokba tördelt analfabetizmust kell pénzért vagy kétes dicsőségért, ösztöndíjért, József Attila-díjért, meggyásért kigörcsölni, kiszenvetni magunkból, nem is ezerszer megírt epigonlírát, hanem valami mást, valami komoly, felelősségteljes dolgot.

Verset.

Ha a potenciális versolvasó hihetne abban, hogy születnek még versek, talán merne pénzt adni a verseskönyvért. Akkor a könyvterjesztők, könyvkereskedők mernének versesköteteket rendelni.

Fiatal írókat, költőket szervező irodalmi folyóirat szerkesztőjeként azt tapasztalom, hogy az utóbbi 1-2 évben indult fiatalok úgy érzik, betelt a pohár. Folytathatatlanná vált a posztmagyarul összecsapott antipoeitikus szövegirodalom.

Verseket kell írni.

Nem a szerkesztőknek, nem a költőknek, nem az alapítványi kurátoroknak, nem a díjosztogató bizottságoknak, nem is a befolyásos üzletember- vagy politikus- ismerősöknek, hanem a jó csajoknak, az egyetemi évfolyamtársaknak, a pozsonyi Garda kolesz folyosókon nótázó magyarjainak, a jugoszláv néphadsereg Koszovóba lökött magyar értelmiségi katonáinak, de a könyvtárlátogatóknak, tanároknak, művszervezőknek, nyugdíjasoknak is, satöbbi.

Az a tény, hogy a költészetnek ünnepe van, hogy a jó versnek hagyománya, tisztelete, megbecsülése van, reményt adhat arra, hogy lesz még mit ünnepelni húsz év múlva is József Attila születésnapján. És arra is, hogy lesznek még új *Kosztolányik*, *Radnóti*, *Pilinszky*.

József Attila domborműve előtt állunk. Őt ünnepeljük, és a költészetet. Generációk nőttek fel, akiknek József Attila (is) jelenti a poézist. Valaha a költészet nemzeti ügy volt. Ma - talán szerencsére - már nem kell feltétlenül metaforák mögé rejteni az igazságot. A költő igazi kihívás előtt áll: vissza kell emelnie a verset az irodalomba.

Elhangzott Salgótarjánban, 1998. Költészet Napja alkalmából Salgótarjánban, a József Attila Művelődési Házban, Kő Pál domborműve előtt.